

# DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 1. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—, Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj

## Enotna delavska fronta.

Pri nas nekateri prav radi ponavljajo geslo, da bodi delavska fronta enotna in naj bo zato delavstvo organizirano v eni organizaciji, ker le s tem bo premagalo enotni in združeni kapitalizem. To geslo se je rodilo v marksističnem taboru in velja pri marksistih toliko časa, dokler imajo oni delavske organizacije v rokah. V krajih, kjer pa ni marksističnih organizacij, tam to načelo za marksiste ne velja.

Zato je prav, da si to enotno delavsko fronto nekoliko ogledamo in zavzamemo k njej svoje stališče.

Papež Leon XIII. je v svoji okrožnici »Rerum novarum« zapisal: »Resnično je v tem času število najrazličnejših združenj, zlasti delavskih, mnogo večje kot drugokrat. Ni tu mesta, da bi preiskali, odkod ima več od njih svoj postanek, kaj hočejo in po kateri poti hodijo. Vendar pa obstoja domneva, ki jo potrjujejo mnoga dejstva, da jim načelujejo ponajveč bolj skrivni povzročitelji in da isti uporabljajo metodo, ki ni v skladu s krščanskim imenom in ni v blaginjo držav, in ki delajo nato, da bi potem, ko so se polastili vseh delavskih obratov, prisilili tiste, ki se jim nočejo pridružiti, s tem, da jih spravijo ob delo. V takih razmerah se morajo krščanski delavci odločiti, katero izmed obeh imajo raje, ali da se pridružijo združenjem, kjer se je treba bati za vero, ali pa da snujejo med seboj svoja društva, da tako združijo moči, da se morejo rešiti neznanega nasilja. Da je vsekakor nujno zeleti to drugo, bi li mogel obstojati kak dvom pri onih, ki nočejo postavljati največje dobro človeka v najočividnejšo nevarnost?

Papež Pij XI. pa pravi v svoji okrožnici »Quadragesimo anno«: »Iz tega moremo presoditi, častiti bratje in ljubi sinovi, s kakšno boleščjo gledamo, kako je po nekaterih krajih nemalo naših sinov, o katerih ne moremo verjeti, da bi bili zavrgli pravo vero in blago voljo, pribežali iz tabora cerkve v socialistični tabor: eni da odkrito in s ponosom prevzamejo socialistično ime in izpovedo socialistične nauke, drugi iz neke nemarnosti ali tudi napol nezadovoljno, da se pridružijo organizacijam, ki so po programu ali dejansko socialistične. Naj se torej zedinijo vsi, ki so blage volje in ki hočejo pod pastirji svete Cerkve bojevati dobri in miroljubni Kristusov boj...«

To so torej besede naših vrhovnih poglavarjev. Iz tega lahko zaključimo, kakšno bodi naše stališče glede organizacij in enotne delavske fronte.

Organizacije imajo namen, svoje člane voditi, vzgajati, bodriti, jim pomagati v vseh življenjskih težavah, tako da bodo dosegli svoj častni in večni blagor. Kako naj nekatoška organizacija, ki razširja glede človeške družbe nauk, ki ni v skladu s krščanstvom, vzgaja in vodi svoje članstvo tako, da bodo i v življenju živel krščansko, se krščansko borili za svoje pravice in po smrti dosegli svoj večni cilj?

Nekateri so mnenja, da bi se dala doseči enotna fronta in enotna organizacija na ta način, da bi se izločile vse idejne in svetovno-nazorne strani in bi se taka organizacija brigala le za materijelne interese delavstva. Na to moramo reči to-le: Prvič je taka organizacija nesmiselna, hiša zidana na pesku. Kajti brez ideje ni organizacije, ni pokreta, ni borbe. Ideja pa ne more biti zgolj materijelni užitek. — Drugič pa še to: Zakaj pa socialisti ne slede tem načelom in postavljajo svojo organizacijo na neke idejne in svetovno-nazorne temelje, če jim je pa res za enotno organizacijo, ne glede na svetovni nazor? Zakaj so proti Bogu in Cerkvi? Zakaj smešijo vero in papeža?

Da, mi katoličani naj radi nekega lažnjivega gesla žrtvujemo svoje organizacije, svoje prepričanje in svojo svobodo, drugim pa tega ni treba.

Mi smo za enotno delavsko fronto in sicer za prav tako, kot socialisti, namreč za

enotno katoliško delavsko fronto. Ker pa vemo, da te zaenkrat še ni mogoče doseči, pa pravimo: v kulturnih in verskonavnih vprašanjih ostane krščansko

## Moskva čisti dalje.

Prvo dejanje je končano. Vseh 16 obsojenih vsled zarote proti diktatorju Stalinu je bilo ustreljenih. Ves svet se je zdržnil, saj so bili ustreljeni skoro vsi voditelji in ideologi boljševiške revolucije v Rusiji. Toda, to je šele uvod. Igra se nadaljuje. V zvezo z zaroto so zapleteni oziroma vsaj osumljeni in aretirani generali: Putna, Schmidt, Sapoznikov, Uzu-jecov in Tulu. Poleg teh so bili aretirani še številni diplomati z londonskega poslanstva, kjer vrši sedaj GPU najnatančnejše preiskave. Enako se vrše, oziroma se še bodo vršile preiskave po drugih so-

vjetskih inozemskih poslaništvih in doma po vseh edinicah rdeče armade, zlasti v častniškem zboru. Maršal Blücher je celo osumljen, da je hotel proglasiti vojaško diktaturo na Daljnem Vzhodu. Število aretiranih znaša že več tisoč. Stalin namerava odstraniti vse poslanike.

V Ukrajini je proglašeno obsedno stanje. Pomanjkanje vsled slabe letine na eni in zarotniški proces na drugi strani sta razburila vse prebivalstvo. Potem pa neusmiljene eksekucije, ki jih vrše rdeče oblasti, so povzročile več uporov kmetov in delavskih stavk po tovarnah.

## Delo za kolektivno pogodbo tekstil. delavstva.

V petek 28. avgusta se je vršila obravnava o meznem gibanju tekstilnega delavstva. Sestanek je sklical kr. banska uprava in se ga je udeležilo 51 delavskih zastopnikov in večje število delodajalcev. DZ je zastopal tajnik Uratnik. Obravnava je pričel g. ban sam, ki je v uvodnem govoru pozival k medsebojni harmoniji. Industrijski so v teku 14 dni, ki so bili določeni pred razpravo, ustanovili Zvezo delodajalcev tekstilne stroke za Dravsko banovino, ki bo v bodoče vodila vsa pogajanja z delavstvom. Delavski forum za sklepanje meznih pogodb pa predstavlja Centralni tarifni odbor. Ker pa tekstilno delavstvo v Kranju ni priznalo sporazuma, ki ga je 21. avgusta sklenil Centralni tarifni odbor in podjetniki, po katerem bi se moralo normalno delo začeti 24. avgusta, ampak stavka dalje, smatrajo delodajalci, da Centralni tarifni odbor ne predstavlja od delavstva pooblaščenega foruma in zato ne more sklepati dogovorov o ureditvi službenega razmerja tekstilnega delavstva. Zato hočejo delodajalci, da se pred pogajanjem osnuje od strani delavstva samoupraven organ, razen tega zahteva, da delavstvo zapusti tovarne, ki

jih ima zasedene, ker bi sicer bila pogodba, sklenjena v tem ozračju, izsiljena in kot taka pravno neveljavna. Na to izjavo sta odgovarjala predsednik tarifnega odbora g. Jakomin in tajnik DZ g. Uratnik. Izvajala sta, da je treba stavkovno gibanje v Kranju razumevati dušeslovno. K temu koraku so delavstvo prisilile kriče krivice, ki so se jim godile in ker so bili prepričani, da bodo s tem korakom pospešili pogajanja za kolektivno pogodbo, ki so se sicer vedno zavlačevala. Samo če bodo delodajalci takoj pristopili k sprejemu pogodbe, bo delavstvo pomirjeno. Pogajanja so se prekinila. V nedeljo dopoldne in v ponedeljek so se vršila neobvezna razpravljanja med zastopniki industrije in delavstva. Obravnavale so se že prve tri točke kolektivne pogodbe, ki so jih podjetniki sprejeli. Potem pa so z raznimi izgovori preložili nadaljnja pogajanja na soboto. Med tem pa je, kakor poročamo na drugem mestu, izbruhnila stavka v Mariboru iz solidarnosti do tovarišev v Kranju. Podjetniki sedaj izjavljajo, da vsekakor hočejo podpisati kolektivno pogodbo.

## Dvojno zaslužkarstvo in še kaj.

Danes je vse polno socialnih vprašanj, lažjih in težkih. So nekatera vprašanja, ki bi se dala razmeroma lahko rešiti, ako bi bilo v posameznikih, kakor tudi oblastnih organih več socialnega čuta. Eno takšnih vprašanj je, odstranitev dvojnega zaslužkarstva. Vidimo po mestih, trgih in vaseh, vsak dan polno brezposelnih, delavskega kakor izobraženega stanu. Iz pridnih delavcev postajajo delamržeži, postopači in nasilneži. Iz inteligenta, ki je bil vdan domovini in državi, postajajo temni elementi, škodljivi narodu in državi. Iz obupa nad bednim življenjem se vršijo dan za dnem samomori, ropi in umori. Na drugi strani pa vidimo ljudi, ki dobivajo visoke pokojnine, a kljub temu še v kakšni službi lepe plače. So slučajji, ko dobivajo pokojnine po 1200 Din, pa imajo še službe, ki jim nesejo tudi toliko in še celo več. V tekstilnih tovarnah pa vidimo 14 letne fantke in dekleta v službi, kar je nedovoljeno in kar je njihovemu zdravju škodljivo, pa tudi njih morali. Na drugi strani pa sta mož in žena v službi, nedorasli otroci pa so prepriščeni doma sami sebi brez vsake vzgoje. To so stvari, ki kričijo po reformah. Brezposelni, ki bi radi delali, niso slepi, da bi ne videli onih, ki jim kruh odjedajo, zato se tudi ne smemo čuditi, če slišimo pritoževanje nad družabnim redom današnjega časa.

Tu so poklicani posamezniki, da ne dajejo služb takim, ki že službo imajo, odnosno pokojnino, s katero morejo izhajati,

da ne dajo službe ženam, ki so njih moške v službi. Tu so poklicane občinske uprave, da vodijo evidenco zaposlenosti in se ravnajo po krščanskih zapovedih. Tu so poklicane zakonodajne oblasti, da z zakonom preprečijo dvojno zaslužkarstvo in se same tudi po tem ravnajo. To je eno vprašanje, ki bi se dalo na lahek način rešiti samo, če bi bilo več socialnega čuta. Veliko število brezposelnih bi se skrčilo.

Važno vprašanje je tudi starostno zavarovanje. Z uvedbo starostnega zavarovanja, bi se zopet velik del brezposelnih zaposlil. Koliko je danes starčkov, ki že komaj delajo, a življenjski položaj jih sili, da morajo delati. Z uvedbo starostnega zavarovanja, pa bo vsak po določenem času, odosno, oslabelosti dobival pokojnino, njegovo mesto pa prevzela služba potrebna in dela zmožna oseba. Koliko bi se tudi na ta način omililo brezposelstvo, si pač lahko predstavljamo.

To sta dve vprašanji, ki bi se dali razmeroma lahko rešiti. Samo hoteti je treba. Onim, ki jedo na en mah dva kosa kruha, nekateri celo več, kličevo: odstopite košček kruha, ki ga kradete nam! Tudi mi smo ljudje in zato moramo živeti, imamo pravico do življenja. Oblasti, storite svojo socialno dolžnost in dajte nam kruha, katerega po krivici jedo drugi. Le tako boste odvrnili nevarnost komunizma in preprečili bedo ter prelivanje nedolžne krvi, samo besede ne bodo pomagale, če ne bo dejanj.

dobro zavedajoč se, da je le v slogi moč in rešitev.

Ko bodo poznali tudi socialisti toliko tolerance, tedaj se bo delavstvo lahko uspešneje postavilo v boj zoper kapitalizem.

## V boj za demokracijo!

»Demokracija je v nevarnosti! Vsi v boj za demokracijo!« Take in podobne krilatice slišimo danes vsepovsod: na konferencah, shodih, sestankih itd. Te lepe besede beremo v vseh mogočih časopisih, največ seveda pri nas v Jugoslaviji. Ali je demokracija v nevarnosti? Seveda je, pa še kako! V mnogih državah je že sploh ni, pri nas je pa v resni nevarnosti, zato tudi mi povzamemo klic: V boj za demokracijo! Pri tem klicu mogoče kdo maje z glavo, češ, saj jo imamo. Da, imamo jo, vsaj kolikortoliko, zato pa moramo paziti, da jo tudi obdržimo, ker so na delu ljudje, ki bi nam jo radi vzeli. Kje so ti ljudje? Saj po vseh jugoslovenskih časopisih čitamo, da so vsi za demokracijo, opoziciji je je še premalo, še več je hoče! V boju za še večjo demokracijo so najbolj glasni naši liberalni in marksistični listi in lističi. Marksisti pa poleg tega izrabljajo tudi vsa mezna gibanja delavstva in na splošnih sestankih ne pozabijo pristaviti k ognju »demokratični piskriček«. Da bo delavstvo sprevidelo, kako »resni« borci za demokracijo so ravno najhujši kričači iz vrst marksističnega in liberalnega tabora, nekaj primerov.

JNS je danes največja pobornica za demokracijo.

Da bo ta boj uspešneje izvojevala, zato je za svojega predsednika izvolila sabljo, gospoda Petra Živkoviča. On kot vojak bo že znal zadevo zgrabiti na pravem koncu, da bomo — če se posreči JNS dobiti oblast v roke — dobili pravo »demokracijo«. Saj je neki njihov senator na banovinski konferenci v Sarajevu izjavil, da je JNS »kot valjar, ki zmelje vse, kar se ji postavi na pot«. Če se spomnimo še na dobo, ko je imela JNS vso moč in oblast, kaj so njeni oblastniki počeli v »boju za demokracijo«, potem se moramo zgroziti! Konfinacije ljudi, ki so se borili res za demokracijo, batine, zapori, razpust Prosvetne zveze itd. To vse radi tega, ker je bila demokracija v nevarnosti! Ta doba ni tako daleč za nami, da bi jo mogli kar tako pozabiti, zato je škoda izgubljati besede.

Kaj pa naši marksisti?

Vsa usta imajo polna demokratizma. Le oglejmo si malo te demagoge! Njihovi listi so bili polni slavospevov Mehiki, ki da se je otrešla suženjstva in prešla v resni pravi demokratizem. In kako je v Mehiki? Kdor ni za tamkajšnje boljševike, ga pretepejo, zapro in še pobijejo. Ako hoče ljudstvo v cerkev, ga preganjajo z brizgalnami ali strojnicami. Ali je mogoče to svoboda, demokracija? In Rusija, ta »proletarska država«! Dežela svobode in demokratizma! Kako se v njej vse lepo razvija pod pametnim vodstvom »prvih proletarcev«. Demokratizma je tam toliko, da ga izvažajo še v inozemstvo, zato ni čudno, če se naši marksisti toliko navdušujejo za Rusijo. Ti ruski proletarci, prvoborniki za demokracijo in svobodo ter vzorniki naših marksitov, pa so bili zadnje dni nekaj neprevidni in se vkljub brzojavnemu opominu marksističnih veličin Evrope niso hoteli spametovati. Ustrelili so 16 »tudiproletarcev«, par desetini ali stotin pa jih že čaka v zaporu, kdaj bodo tudi oni okusili »proletarsko« svobodo prepričanja, združevanja, besede, tiska. — To namreč hočejo imeti naši marksisti, če se s tem preje prišli do demokracije a la Rusija. — In kaj so zagrešili ustreljeni nesrečniki? Ničesar drugega, ko da so pozabili naročiti nove možgane iz Stalinove okovice in so v mnenju, da so v državi, kjer vladajo »enakost, bratstvo in svoboda«, obdržali svoje možgane in svojo miselnost. V svoji »demokratičnosti« so šli »poborniki demokratizma« tako daleč, da so jencem niso dovolili niti zagovornikov! Ali ni ta komunistična »svoboda« malo čudna? Ko čitamo imena ustreljenih, vidimo, da so bili stari borci za svobodo ruskega naroda, da so bili še pod carskim režimom preganjani in pregnani v Sibirijo, da so bili pa ustreljeni — To je bilo prihranjeno vzornikom in idealom naših marksitov! Pa jo bodo naši marksisti že pogruntali: najbrž so hoteli ustreljeni zrušiti demokracijo in svobodo!

— In francoska ljudska fronta, za katero se tako naši rdečkarji navdušujejo! Ali ni bil njen prvi akt, da so omejili svobodo združevanja in razpustili nekatere organizacije? Pa to je bilo potrebno za ohranitev demokracije — pravijo naši marksisti. Da, razpust je bil potreben marksistom — svoboda pa to ni. — Da španska ljudska fronta zažiga cerkve in samostane, pobija redovnice in redovnice ter skrni celo grobove — to je tudi potrebno v boju za svobodo in demokracijo, kaj ne!?

**V zadnjem času so pa tudi slovenski marksisti pokazali v dejanju,**

kako si zamišljajo svobodo združevanja in enakopravnost, ko so kljub jasnim določilom odklonili registracijo »Zveze združenih delavcev« v Delavski zbornici. Gospodje rdečkarji, tako izgleda vaše vpitje

po svobodi in demokraciji! Res, demagogi ste dobri, samo spretni niste vedno dovolj. Je to sicer majhna zadeva, toda razkrinkala vas je! Ako pa bi prišli do oblasti, bi se ta vaša »demokracija« in »svoboda« razbohotila tako, da bi lahko korakala v eni vrsti z rusko in špansko »demokracijo«. Te skomine smo imeli priliko videti pri vaših bratcih v Avstriji in njihovih trdnjavskih stanovskih hišah. Gospodje marksisti, kajne: Živela svoboda, bratstvo, enakost — za nas, drugim pa bič in kroglo!

Tovariši! Demokracija je res v nevarnosti, pa od tistih ljudi, ki se danes zanjo najbolj »bore«. Ako bomo postavili za varuhe demokracije JNS in marksiste z njihovo ljudsko fronto, potem gorje — demokraciji! Zato vsi v boj za resnično demokracijo!

## Politične vesti.

V lovskem dvorcu v Han-Pjesku blizu Sarajeva se vršijo seje gospodarsko-finančnega odseka ministrov pod predsedstvom ministrskega predsednika, o dokončni ureditvi vprašanja kmetijskih dolgov. Vprašanje mora biti, tako je izjavil finančni minister Letica, rešeno v skladu s tremi točkami: da se ohrani vrednost našega denarja, da se ohrani državni kredit in da se ohrani zaupanje vlagateljev v naše denarne ustanove.

Zadnje dni, posebno na shodu v Nišu, govori dr. Topalovič zelo ostro proti dr. Mačku, ker noče ničesar slišati o tem, da bi skupno s socialisti vstopil v združeno opozicijo. Maček si je nakopal celo očiček fašizma.

Minister za železnice dr. Spaho je bil imenovan za senatorja.

Sestanek vladarjev je predlagal predsednik USA Roosevelt. Sestali naj bi se vladarji vseh glavnih držav sveta.

**Delavci in kmetje so pripomogli zadnje nedeljo do sijajne zmage JRZ v 11 občinah.** Zadnje nedeljo 30. avgusta so se vršile v dravski banovini v 11 občinah občinske volitve, ki so s številskimi dokazali, da sta kmet in podeželsko delovno ljudstvo v taboru JRZ. Volilni izidi so sledeči: v Mengšu je dobila lista JRZ vseh 18 odbornikov. Buča: JRZ 16, opozicija 2 odbornika. Cerklje ob Savi: JRZ 17 odbornikov, združeni nasprotniki 1. Mokrno: JRZ vseh 18 odbornikov, ker združena opozicija niti liste ni mogla sestaviti. Raka na Dolenjskem: JRZ 16 odbornikov, opozicija 2. Studenec pri Sevnici: JRZ vseh 18 odbornikov. Škocjan pri Mokronogu: JRZ 23, opozicija 1 odbornika. Čatež ob Savi: JRZ 3 mandate, mačkovi 15 mandatov. Križevci pri Ljutomeru: JRZ vseh 24 odborniških mest, ker opozicija ni mogla sestaviti svoje liste. Sv. Lovrenc v Slov. goricah: JRZ 16 odbornikov, združeni nasprotniki 2. Sv. Lovrenc na Dravskem polju: JRZ 16 odbornikov, opozicija 2.

**Predsednik rumunske vlade Tatarescu** je podal kralju ostavko celokupne vlade, ker so potrebne nekatere osebne spremembe. Kralj mu je takoj nato poveril mandat za sestavo nove vlade. Nova vlada je izločila samo zunanje ministra Titulescu, ki je vedno vneto zagovarjal tesno sodelovanje s Francosko in vodil baje preveč sovjetofilske politike. Proglas nove vlade pravi, da ostane smer zunanje politike neizpremenjena. Nova vlada bo takoj določila kredit 5 milijard lejev za armado.

**Bolgarski kralj se je vrnil s svojega obiska pri Mussoliniju in Hitlerju.** Bolgarski fašisti pod vodstvom Cankova sedaj

upajo, da se bo kralj še bolj odločno postavil na njih stališče. Na drugi strani pa se ljudska fronta, ki jo tvorijo kmetje, demokrati, socialdemokrati in komunisti, vneto pripravlja na volitve, ki so obljubljene za drugo polovico oktobra.

**Mussolini bo baje obiskal Hitlerja** v njegovem lovskem dvorcu v Berchtesgadenu in mu tako vrnil obisk iz leta 1933, tako poročajo listi. O važnosti tega sestanka za določeni blok držav ni treba posebej govoriti.

**Zastopniki letalskega odbora francoske narodne skupščine so prispeli v Belgrad.** Ti parlamentarci sedaj obiskujejo države Male antante in Rusijo, da se seznanijo s stanjem zrakoplovstva v teh državah.

**V Belgiji so nacionalne organizacije osnovale protikomunistično ligo.**

Šef poljske vojske general Rydz-Smigly je prejel ko v 14 dneh vrnil obisk francoskega generala Gamelina. Obisk je bil določen za prve dni v septembru, toda naglica dogodkov, posebno nemško presenečenje z uvedbo dvoletne kadrske službe, je ta obisk pospešilo že na konec avgusta. Skupen strah pred Nemčijo jih vedno bolj združuje. General si je ogledal velike vojaške parade v Nancyju in vojne utrdbе.

Med vlado in španskimi vstaši se vrše najhujše borbe v okolici Iruna in San Sebastiana, ki ju beli kljub ogromnim žrtvam niso mogli zavzeti. Francoski listi pišejo, da zato, ker francoski levičarji s pomočjo oblasti samih še vedno podpirajo z orožjem vlado in ji pošiljajo dobrovoljce, kljub temu, da je prav francoska vlada predložila noto o nevmešavanju. Na drugi strani pa prihajajo že vesti, da se vrše pogajanja za premirje.

**Gil Robles, voditelj španske ljudske akcije,** ki je v začetku upora zbežal v Francijo in od tam na Portugalsko, je prišel nenadno v Španijo, v Bajadozo. Hoče pomagati nacionalistom, v katerih zmago trdno veruje.

**Predsednik nemške Narodne banke dr. Schacht** je obiskal nedavno Francijo in se dalj časa razgovarjal z Blumom. Razumljivo, da so levičarji zagnali veliko vpitje, ker vidijo v tem poskus Nemčije, da Francijo odtrga od Rusije.

**Med Japonsko in Nemčijo se pripravlja vojaška zveza.**

**Med Anglijo in Egiptom** je bila 26. avgusta podpisana pogodba, po kateri prizna Anglija Egipt kot suvereno in neodvisno državo. V slučaju potrebe bo nudil Egiptu Angliji vse svoje vojne sile. V področju Sueškega prekopa pa sme imeti Anglija svojo armado, pač pa še ostane uprava v Sudanu v angleških rokah. — Egipt bo sedaj prošil za sprejem v Društvo narodov

**Na Japonskem je prišlo po evropskem zgledu do sporazuma med vsemi protifašističnimi strankami,** ki se zdaj skupno bojujejo za demokracijo in svobodo. V ti skupnosti so vse velike delavske organizacije, na čelu pa so izobraženci. (»Slovenija«, Ljudska fronta.)

## Domače vesti.

**»Volksstimme« zaspala.** V Mariboru je izhajal marksistični list »Volksstimme«, ki je razpihal desetletja med delavstvom nemškutarstvo in najbolj ogabno mržnjo do vere, Cerkev in duhovščine. Zadnja številka »Volksstimme« je izšla 29. avgusta 1936 z naznanilom, da list preneha, ker se je zožil krog nemško govorečih delavcev. Vzrok smrti ni skrčenje nemškutarije, ampak skopnenje denarne podpore, ki je deževala v marksistična podjetja pod JNS vladno roko! Časi so se spremenili, le pobratimlja med našimi marksisti in skrahirano JNS stranko je še ostala!

**Dvojna zlata poroka.** V avgustu sta obhajala zlato poroko tale vzorna zakonska para: Dragotin in Ana Lingelj v Rušah in Franc ter Marija Novak v Pletarjah v župniji Zdole.

**Romanje na Brezje** iz magdalenskega predmestja v Mariboru pretelo nedeljo je izvrstno uspelo. Udeležilo se ga je nad 200 romarjev, v pretežni večini železničarjev; z njimi je bil tudi prevz. škof dr. Tomažič v spremstvu msgr. Vrežeta. Ob 8. uri je imel prevzisevni pri milostnem oltarju sv. mašo in kratak, v srce segajoč nagovor; nato pa se je odpeljal s svojim spremstvom na Bled. Ko smo se vračali romarji s popoldan-

skim vlakom z Otoč skozi Kranj, nas je prijetno iznenadila izredna pozornost našega demokratskega nadpavilja, ki je prišel na kolodvor ter veselo pozdravljaval mimo se vozeče romarje. Romarji so prošili Mater božjo, da jim ohrani vero zlasti v teh težkih časih nasprotovanja, ter da bi si mogli pod njenim varstvom postaviti primerne cerkev v delavskem predmestju, kakor tudi, da bi prišlo do prepotrebne razdelitve prevelike magdalenske župnije in sicer takrat in tako, kakor bo to določila cerkvena oblast — tako se naj razume tudi povabilo v predzadnji številki našega lista!

**Obešenega so našli v Mariboru** v Vrazovi ulici 41 letnega Rudolfa Slaček, skladiščnika.

**Star grešnik pod ključem.** V Mariboru so zaprli 63 letnega Franca Berdel, ki je znan pod imenom »čudodelni zdravnik«. Samo v Mariboru je že presedel 10 kazni. Tokrat so ga iz-

**Krajevne šolske odbore prosimo, da svoj naročila za šolske potrebščine pošljejo na naslov: Tiskarna sv. Cirila v Maribor ali v Ptuj.**

ročili okrožnemu sodišču, ker je vlomil v limuzino Edmunda Löwi, trgovca iz Kaire v Egiptu in je pobral iz avtomobila, črn površnik, razno perilo in čevlje.

**Obešiti se je hotel v jetniščini v Mariboru** 33-letni avstrijski državljani Jožef Schellau, ki je v preiskavi radi suma političnega umora v Avstriji. Službujoči paznik je nesrečneža še pravočasno odrezal in na pomoč poklicani reševalci so ga z umetnim dihanjem obudili k življenju.

**20 kokoši ukradenih z voza.** Trгоvec s perutnino Mirko Pernat iz Slovenje vasi je pripeljal 29. avgusta na mariborski trg voz perutnine. Kar ni prodal, je odpeljal na dvorišče krčme v Tattenbachovi ulici ter je šel kosit. Med kosilom mu je izmaknil neznanec 20 kokoši.

**Nevarno je brcnil konj v Mariboru** v hlevu gostilničarja Vlahoviča pri glavnem kolodvoru posestnika Vinka Vogrin iz Voličine. Poškodovanega so prepeljali v mariborsko bolnico.

**Stara tatica zopet aretirana.** 23 krat je že bila predkaznovana radi žeparstva 56 letna Ljudmila Stark iz Apač. Te dni je bila zopet v Mariboru aretirana, ko je hotela prodati ukradeno budilko in so našli pri njej še več ur, obleke, čevljev ter perila.

**Otrok padel v potok in utonil.** V Sp. Koreni pri Sv. Barbari v Slov. goricah je utonil v potoku mlinarju in posestniku Francu Rozmanu 18-mesečni sinček.

**7000 Din vrednega konja so ukradli** neznanec iz hleva posestniku Francu Arnušu v Jablanici v Slov. gor. Žival so vpregli in se odpeljali neznanu kam.

**Pri padcu si natrl lobanjo.** V Zgornji Polskavi pri Pragerskem je padel s škodnja in si prebil lobanjo 21 letni posetniški sin Jožef Pliberšek. Poškodovanega so prepeljali v mariborsko bolnico.

**Nepreviden avtomobilist.** Po cesti od Ptuja proti Sv. Juriju ob Ščavnici je brzel te dni tovorni avto. V naselju Oblaki je prignal avtomobilu nasproti desetletni posestnikov fantek Fr. Zmavc junca. Dečko je še komaj ušel vozilu, junca pa je avto podrl ter brcnil na stran. Lastnik živali ima 800 Din škode. Kmalu za tem je isti avtomobil trčil v s senom naloženi voz in je povzročilo trčenje posestniku Lovrencu Spindlerju iz Zagorcev 300 Din škode.

**Drava izročila svojo žrtev.** Poročali smo, kako je padla z meljskega broda v Mariboru v Dravo 36 letna tekstilna delavka Olga Švarčeva s Pobrežja ter utonila. Truplo 22. avg. smrtno ponesrečene je bilo zadnje dni naplavljeno pri Sv. Marku niže Ptuja.

**Star tesar smrtno ponesrečil.** Janez Lašič, 84 letni tesar iz okolice Ptuja, je padel tako nesrečno po stopnicah, da je podlegel poškodbam v tujski bolnici.

**Nočni napad na železniškega čuvaja.** 25letni Martin Čobec iz Hoč je bil v noči na 1. septembra zaposlen s pregledom železniškega tira ob Tržaški cesti v Mariboru. Ko se je nekoliko pomudil pod viaduktom v Nasipni ulici na Pobrežju, sta ga napadla dva neznan kolejarja. Eden mu je od zadaj prizadajl več zabadljev, da se je Čobec zgrudil nezavesten. Sele s časom se je zavedel in zbral toliko moči, da se je zavlekel do bližnje čuvajnice, odkoder so poklicali rešilni oddelek, ki je težko ranjenega prepeljal v bolnico. Neznana napadala zasleduje žandarmerija.

**Teško krvavo dejanje.** V mariborsko bolnico je bil prepeljan 20letni posestniški sin Karl Škofič od Sv. Barbare v Slov. goricah. Izpovedal je, da se je podal v tobačno trafiko pri Sv. Barbari, kjer mu je dal cigarete 27letni Rudolf Dimnik. Ko se je s pozdravom odstranil, je Dimnik, ki je smatral pozdrav za izzivanje, potegnil revolver in oddal na Škofiča strel. Kroglja je zadela žrtev v hrbet in ga je težko poškodovala na znotraj. Dimnik je po krvavem dejanju pobegnil.

**Pri padcu si pretresel možgane.** Pri Sv. Petru niže Maribora je padel 14letni viničarski sin Janez Jenuš s škodnja in si je pretresel možgane. Poškodovanega so oddali v mariborsko bolnišnico.

**V noči okradena trafika.** V Gaberju pri Celju je odnesel nočni vlomilec iz trafike ga. Ane Mak raznih tobačnih izdelkov za 3050 Din.

**Smrt stare služkinje pod avtomobilom.** V Zalcu je zadnje nedeljo neki avtomobil tako podrl na cesti 70 letno služkinjo Marjeto Vrzekal, da je že v ponedeljek podlegla poškodbam v bolnici v Celju.

**Ni lepo, še manj je socialno!** Iz Velenja nam pišejo, da je letos nekaj petičnih tržanov sklenilo obogatiti tudi na račun obiralcev hmelja. Kakor je bilo brati je Hmelj društvo na svojem zborovanju v Zalcu določilo za obranjanje hmelja od škafa 1.50 Din pri hrani, 2 Din pa brez hrane. V Velenju se tega niso držali, ampak je bilo javno razklicano, da za ta okoliš to ne velja in se bo obiralcem brez hrane plačevalo 1.75 Din od škafa. Hmeljar, ki je pridela 1000 škafov hmelja, je torej za 250 Din prikrajšal obiralce. Če se ne ozirna na to, da ni lepo, če se krši javno sklenjeni in proglašeni dogovor, ki je bil vedno obvezen za vse, je tako ravnanje oduren nesocialen čin, ki ne dela nobene časti tistim tržanom iz Velenja, ki so mnenja, da smejo najrevnejše plačane dninarje oskubiti za nekaj dninarjev na dan. Mnenja smo, da ne sme biti reven delavec prikrajšan za to, če hmelj nima cene kakor pred 10 leti, zakaj prav gotovo se ne varamo, če trdimo, da ti kapitalisti ne bodo plačali obiralcem višjih cen, če bi tudi prodali hmelj po 100 Din za kg. Če ta bogata in sita gospoda ve, kaj je pravičnost, bo doplačala prikrajšana vsote obiralcem-revežem v Velenju in okolici.

**Vlom v mitniški urad.** Iz omare v ljubljanskem mitniškem uradu na Masarykovi cesti je v noči sunil neznanec 4000 Din.

**Pri razmiranju pretepačev ubit.** V Kočvi pri Litiji so se stekli zadnje nedeljo v Brezovcavi krčmi pijani fantje. Pretepače je hotel razmiriti 69 letni Karl Brezovar, katerega je 28 letni Anton Dolanec iz Krajev pod Koško, tako udaril po glavi, da se je zgrudil. Na tleh ležečemu je divjak klečal na prsih in ga je tolkel, dokler starček ni izdihnil.

**Uslužbenca električne železnice ubil električni tok.** Zadnje nedeljo je postal žrtev svojega poklica Franc Vizjak, uslužben pri Maloželezniški družbi v Ljubljani. Na križišču cestne železnice v Zg. šiški je popravil električno omrežje. Prišel v stik z vodom z visoko napetostjo in električni tok ga je tako poškodoval, da je umrl med prepeljavo v bolnico.

**Smrtna železniška nesreča.** V Mostah pri Ljubljani je brzovlak na prelazu smrtno povozil 34 letnega Alojzija Tomažina, trgovskega potnika, stanujočega v Mostah in doma iz Rašice pri Velikih Laščah.

**Študentje! Tudi vašim domačim bo prav, ako boste povedali, da kupujete tam, kjer je za vas najugodnejše, to je v knjigarnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru in v Ptuj!**

14letni solar smrtno ponesrečil. V Jeseniški gmajni je splezal 14letni Albin Zemla, ki je nameraval letos v III. razred jeseniške mešanske šole, na visoko bukev. Naenkrat je padel z višine na tla in se je tako poškodoval, da je umrl med prepeljavo v ljubljansko bolnico.

**Večji in manjši požari.** V Otavcih v Prekmurju so imeli 27. avgusta mlatinico, ki je povzročila požar. Zgoreli sta hiši Ludviku Jošar in Mihaelu Špilak. Zadušil se je en otrok in v hlevu sta zgoreli dve kravi in dve svinji. — V Frolah pri Ščavnici v Slov. gor. je uničil nočni ogenj domačijo posestniku Antonu Kosu. — Pri Sv. Trojici pri Moravčah je zgorel vedno podtaknjena ognja hlev pri župnišču. Zgorela sta še krava s teletom, krma, slamoreznica in razno orodje. — V Šmiklavcu pri Slovenjgradcu je pogorel posestnik Karol Sojč. Zgorelo mu je gospodarsko poslopje, v katerem je bilo vso seno, žito, razno orodje in skoraj nova slamoreznica. Zadušil se je tudi konj in 2 praseta. Gospodar je dobil pri reševanju opekline po glavi in roki. Pred 2 leti mu je zgorela hiša. Ubogi ljudje, ki jih zadene taka nesreča. — V Pongercih pri Ptujju je izbruhnil ogenj iz nepojasnjenega vzroka v gospodarskem poslopju posestnika Ivana Gorican. Plamen je preskočil še na sosedno hišo, ki je deloma uničena. Škode je za 20.000 Din. — V Podlehniku pod Ptujem je uničil ogenj hišo posestniku Mihaelu Lozinšku in mu je napravil 25.000 Din škode. — Pri Kamniku so doživeli pred kratkem dva nočna požara. Na Bakovniku je zgorel znani Cuzakov hlev, ki je sedaj last g. Jerneja Berleca. — Dalje je postal žrtev nočnega požara pri Kamniku velik Vavpotičev valjni mlin. Zgorelo je precej pšenice in mlevskih izdelkov. Vrli gasilci so požarno nesrečo lokalizirali.

## Tabor delovnega ljudstva na Sv. Joštu.

V nedeljo 6. septembra prirede gorenjske skupine Jugoslovanske strokovne zveze in Mladinske zveze pri Sv. Joštu nad Kranjem tabor slovenskega delovnega ljudstva v počastitev spomina dr. Janeza Evangelista Kreka.

**Sporod slavnosti!**  
V soboto 5. septembra zvečer gorijo po vsej Gorenjski kresovi v spomin Janezu Evangelistu Kreku.

V nedeljo 6. septembra pri Sv. Joštu: Ob 9 sv. maša na prostem. Ob 9.30 odkritje spominke plošče dr. Janezu Evangelistu Kreku; odkritje izvrši minister Jože Gostinčar. Ob 10 delavsko zborovanje, na katerem govori: dr. Andrej Gosar, Ivan Pestotnik, Joško Jurač in Fr. Zagradnik.

Ob 7.45 je iz Kranja skupen odhod z jeseniško Krekovo godbo na čelu. Shramba za kolosa bo v Delavskem domu v Kranju, za avtobuse pa na dvorišču hotela »Stara pošta«.

Vse slovensko delovno ljudstvo vabimo, da se v čim večjem številu udeleži Krekove proslave pri Sv. Joštu, kjer je razvijal na svojih socialnih tečajih blagoslovljeno delo za naš narod. Naša največja sramota bi bila, če se ne bi dostojno oddolžili njemu, ki je vse svoje življenje posvetil gospodarski in socialni rešitvi Slovencev!



**Topalovičevim marksistom je hudo!** — Dolgo so se ponujali združeni opoziciji, pa so vse njihove ponudbe propadle vsled odpora ne le Srbijancev, temveč posebno še vsled dr. Mačkovega odbitja. Zato se je Topalovič pred dnevi razhudil in napadel vso opozicijo, posebno pa Mačka, in mu očital, da ustvarja fašistično delavsko hrvatsko organizacijo. Napadel je dalje Italijo in Nemčijo, češ, da so pod tamkajšnjimi režimi delavske mezde zelo nizke. Pozabil je pri tem omeniti sovjetsko Rusijo, ki je vsem socialistom obljubljena dežela, čeprav je znano, da je tudi v tej deželi »diktature proletariata« povprečna zavarovana mezda zelo nizka in da je naravnost strašno nizka nasproti plačam raznih inženirjev itd. Skoro je odveč omenjati, da Rusija tudi ne pozna svobodnega strokovnega gibanja in da je v tem oziru na isti stopnji s fašističnimi državami.

**Političnih taborov**



**40 LET KATOLISKE DELAVSKE PROSVETE NA JESENICAH.**

Jeseniške slovesnosti ob priliki 40letnice obstoja društva, 30letnice fantovskega odseka in 25letnice godbe so potekle vse v najlepšem redu. Sprevod sam, v katerem je sodelovalo 4000 ljudi, gledalcev pa je bilo preko 5000, je bil za Jesenice posebnost, kakršne Gorenjska še ni videla. Potem prihod voditeljev Slovencev dr. Koščar, dr. Kreka in nadškofa Jegliča na tribuno k oltarju: en sam val navdušenja ljudstva. In po sv. maši prosvetni tabor, popoldne pa fantovski in dekliski tabor. Zopet en sam klic:

**Hočemo jasnosti! Polovičarstva ne maramo! Tudi kompromisarstvo odklanjamo! Samo dvoje je, komunizem in krščan-**

**Štariši, ki dajete denar za šolske potrebščine, opozorite svoje otroke, da kupujejo v Tiskarni sv. Cirila!**

**stvo! Sredine ni! On, ki je Pot, Resnica in Življenje, pravi: Kdor ni z menoj, je proti meni, in kdor z menoj ne zbira, raztresa!**

Vsem izvajanjem je ljudstvo pazno sledilo. Navdušen je pa se je zopet stopnjevalo, ko je popoldne prispel na proslavo g. ban dr. Marko Natlačen s soprogo in ko so v strumni četi prikoralaki na telovadišče člani triglavskega fantovskega okrožja. Ob zvokih godbe so izvajali nekaj gimnastičnih vaj. Za njimi enako tudi dekleta. Tako kakor pred 30 leti na Jesenicah, tako se oživlja, ne, vstaja danes kot iz groba — kamor so nas žive pokopali — nov pokret, ki zre s ponosom v bodočnost.

K sprevedu, ki je bil pester in poln življenja, naj omenim še, da se ga je udeležilo tudi številno zastopstvo delavstva Zveze združenih delavcev, ki je z jeseniško delavsko prosveto manifestiralo za Krekove ideje.

**«Mi vstajamo, a Vas je strah!» Naj živi katoliška prosveta in katoliški delavski pokret na Jesenicah! Bog živi!**

**Ljubljansko tobačno delavstvo zboruje.**

**Odloten protest proti Delavski zbornici.**

Vršil se je redni mesečni sestanek v Zvezi združenih delavcev organiziranega tobačnega delavstva, katerega je ob udeležbi 120 članov otvoril podpredsednik Hvale, kateri je uvodoma pripomnil, da vsem ljudem pač ni mogoče nikdar ustreči. Namreč, preje ko so stari čakali na upokojeve, se je zabavljalo, da organizacija skrbi le za mlajše delavce, sedaj pa so upokojevitve prišle, pa mladi izražajo očitke, da se vodi briga le za starejše delavstvo. Oboje seveda tvori logičen dokaz, da organizacija dela za vse, le da se mora enkrat tu, drugič tam, bolj zavzeti za del. pravice. Po kratkem uvodu je dal predsednik besedo zastopniku Centrale tovarišu Prežljaku, kateri je v duhu pogledal nekaj mesecev nazaj, kako so takrat delavci z nezaupanjem gledali mlado organizacijo, ki je ob strani zvestih delavcev proti upeljanim in izkušenim nastopila svojo življenjsko pot. Mnogi so jo takrat nazivali »muho enodnevnico«. Do danes se je pa stvar, hvala Bogu, tako obrnila, da je ZZZ deložna takega zaupanja s kakršnim se more redko katera organizacija ponašati.

Tovariš Prežljak France je v nadaljnjem izjavljanju razložil težnje Monopolne uprave z ozirom na vso državo in prilike ostalih tobačnih tovarn, v katerih se v vsaki praznuje več delavnikov kot v ljubljanski tovarni. V najmodernejši tobačni tovarni v Nišu delajo n. pr. 19—20 dni, enako v Sarajevu, v ostalih pa samo po 15 dni mesečno. Za dosego te izjeme je bilo seveda treba nemalo truda in prizadevanja pri merodajnih činiteljih. Preko opisanega uspeha je šla organizacija v svojem prizadevanju dalje in danes, ko je proti pričakovanju že polovico upokojenih, se lahko s ponosom ozira na svoje plodonosno delo. Uspehi pa niso delo samega vodstva, pač pa so v veliki meri posledica zavednega in discipliniranega zadržanja članstva ter pomoči naših gg. ministrov dr. Kreka in dr. Korošca. Navzoči so enodušno sklenili, da se gg. ministroma pošlje iskrena zahvala.

V drugem delu svojega govora je tov. Prežljak med drugim pokazal na slepomišljenje nasprotnikov, kateri iščejo vse mogoče, da bi našo organizacijo zasenčili, pri tem se pa ne zavedajo, da s tem sami sebe najbolj smešijo. Kadar si ne morejo kaj drugega izmisliti, nas pa nazivljajo »Frontaši«, dasi dobro vedo, komu to ime v resnici pripada — namreč ravno koaliciji belih in drugih lelih.

Med izvajanjem je govornik naglasil, da je z dosedanjimi uspehi sicer zaključena prva etapa borbe za blaginjo delavstva te tovarne, ni pa s tem nastopil čas odmora, nego nas nove naloge kličejo na delo, in sicer za čimprejšnji in čim večji sprejem novih delavcev na mesta upokojevitih ter na sodelovanje pri sestavi novega pravilnika o plačah, kateri naj v bodoče ne bi temeljil na kategorijah temveč na razvrstitvi po službenih letih.

H koncu je bilo pipomnjeno, da priborjeno dobro ne bo uživalo samo organizirano članstvo, ampak tudi drugi, zato je častna dolžnost vsakega še neorganiziranega, da se včlanja v Zvezo združenih delavcev in da nobeden ne pusti, da se bodo njegovi tovariši mučili za njega, on bi pa užival kakor tret med čebelnim rojem.

Izvajanja tovariša Prežljaka so bila nagrajena z burnim aplavzom.

K zadevi upokojevitve je tov. Hvale članom naročil, da naj se nergačem, ki pravijo, da pokojnin ne bo, pove da zaradi izplačevanja pokojnin ne bo treba nikomur od lakote umirati.

Kot druga točka tega sestanka je bil enoglasno sprejet predlog protesta proti Delavski zbornici, katerega bi po svojih štatutih in zakonu o zaščiti delavstva bila dolžna registrirati Zvezo združenih delavcev, pa je to s samovoljnim proti zakonitim sklepom odklonila. Protest se glasi:

**Članstvo Podružnice tob. del. ZZZ zbrano na svojem rednem mesečnem sestanku dne 20. avgusta 1936 odločno protestira proti odloku ljubljanske Delavske zbornice, s katerim je proti pravilom in proti zakonu zaprla pot Zvezi združenih delavcev v to zbornico. Delavci, člani prizadete strokovne organizacije opravljajo nasproti Zbornici, s plačevanjem prispevkov, enake dolžnosti kot člani drugih registriranih organizacij in zato brezpogojno zahtevajo enakopravnost tudi v uživanju pravic.**

Obvezno starostno zavarovanje tekstilnega delavstva zahteva mariborska mestna občina ter je v ta namen poslala v času pogajanj za kolektivno pogodbo kr. bankski upravi tozadevno spomenico, kjer svojo zahtevo utemeljuje. Občina namreč ve, da bo tudi za tekstilno industrijo minila doba konjunkture in bo mnogo delavcev morda brez vseh sredstev postavljenih na cesto. Vsi ti bodo prišli v ostrbo mestne občine, če so v njej bivali že pet let in to ima za mestno občino lahko katastrofalne posledice. Pravočasno starostno zavarovanje pa bi to nevarnost odstranilo. Prav tako je izvedba tega v interesu narodnega gospodarstva, ker bo inozemski kapi-

tal prisiljen, da se delno investira v krajih kjer so tovarne. Najbolj pa je še to v interesu delavcev samih, ker bodo v tem oskrbljeni za starost in onemoglost. Razen tega uvedba sama ne predstavlja nobenih posebnih težkoč, saj to predvideva že zakon in imamo od kr. banske uprave v Ljubljani že potrjen tozadevni pravilnik, ki ga je oblasti predložila tovarna Hutter, ki je isto tudi že uvedla. Ta korak mestne občine je treba toplo pozdraviti in želimo, da bi se tej njeni zahtevi pridružile še druge občine, ki stoje pred enakimi težkimi vprašanji, kaj s stariimi in onemoglimi delavci.

## Kapitalisti med seboj.

Prijatelj naše »Delavske fronte« je poslušal razgovor naših »naprednih« gospodarstvenikov.

Prvi je tožil takole: »Težki časi so in kakor zgleđa, gremo še težjim časom nasproti!«

Drugi vpraša: »Kako moreš govoriti tako, saj se vendar gospodarstvo boljša, brezposelnost je zelo padla, tovarne delajo s polno paro, javnih del je toliko kot še nikdar, stavbena sezona je letos izredno bogata itd. itd.«

Prvi odgovori: »Da, to je vse res! Toda industrija od tega nič nima. Vlada pusti delavcem, da stavkajo, kolikor in kakor se jim poljubi. Pravijo, da jih celo podpira. Dobiček gre v delavske žepce, namesto v naše. Naj si zapomnijo klerikalci, Korošec in Natlačen, da jim tega ne bomo pozabili! In, hvala Bogu, ima kapital v naši državi še kaj besede. So pa naši klerikalci kaj naivni, si mislijo, da si bodo s

**Trgovci, kupujte šolske potrebščine za domače šole pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru ali v Ptuj!**

svojim postopanjem pridobili delavstvo. Delavstvo je komunistično, pa če jim podvojšila plače in izdaš ne vem kako dobre socialne zakone.«

Mi pa pravimo na vse to: Hvala Bogu in hvala našim narodnim voditeljem za svobodo in za vso podporo, ki jo ima danes delavstvo! Resnično, Jugoslavija je dobila prvo vlado, ki je začela zares stopati kapitalizmu nasproti. Nas samo veselja, ako židovski in liberalni kapitalisti zabavljajo zoper vlado. To je znamenje novih časov, ki bodo boljši za delovno ljudstvo.

In še to povemo, da naše delavstvo ni komunistično. Je še vedno pošteno slovensko in verno. Pač se vrivajo med nje razni pritepeni, plačanci kominterne ter belega kruha siti gospodeki, ki bi radi po delavskih hrbtih prišli do mest sovjetskih komisarjev v bodoči »sovjetski« Sloveniji. No, pa iz te moke ne bo mnogo kruha. Tudi težki milijončki, ki prihajajo danes iz Rusije k nam, ne bodo mnogo zalegli, ker je že naše delovno ljudstvo dovolj zavedno, da loči resnico od laži in ker ti milijončki po veliki večini zginejo v žepih »neustrašenih« voditeljev komunizma. Gospodje kapitalisti naj bodo glede tega kar brez skrbi. Oni opozarjajo na komuniste zato, da bi potem nemoteno lahko naprej izžemali naše delavstvo.



**Rudarji za novo kolektivno pogodbo.** Kakor smo že poročali, so strokovne organizacije odpovedale rudarsko kolektivno pogodbo pri TPD s 1. avgustom, ker se niti ni od strani družbe vestno izpolnjevala in ker se je neprestano praznovalo ter zniževalo plače. Da se delavstvo zavaruje pred raznimi trikovi družbe, ki mu tišči plače navzdol in da si zaglasi vsaj minimalni zaslužek, je sledil omenjeni korak. Družba je reagirala tako, da je za 15. avg. napovedala nove redukcije. Ker ima pogodba trimesečni odpovedni rok, bi nova kolektivna pogodba stopila v veljavo 1. nov. V tem času pa naj se izvrše vsa pogajanja. Prvi sestanek med predstavnikoma TPD in zastopniki delavcev je bil, kakor smo poročali, sklican 10. avg., kjer je TPD obljubila, da nameravane redukcije odloži in se je določil 26. avg. za nadaljnja pogajanja. V tem času so imeli delavski zastopniki številne sestanke z delavci. 26. avg. pa so se vršila v Ljubljani nadaljnja pogajanja, ki se jih je udeležil za TPD generalni ravnatelj Skubic, za delavstvo pa tajnik DZ Uratnik, zastopniki lokalnih skupin in tajniki strokovnih organizacij. Delavski zastopniki so predložili osnutek pogodbe in posebne tarife v vprašanju akordnih mezd. Uspeh seje prvega dne, ki je trajala neprekinjeno 6 ur, je bil ta, da so delavski zastopniki dosegli zboljšanje dosedanjega akordnega sistema. TPD je pristala na 20% zboljšanje akordnih pogojev, toda samo za zasipna dela v Hratniku. Pogajanja naslednjega dne so rodila sporazum. Toda delavski zastopniki so izjavili, da morajo poprej poročati še delavstvu, ki bo potem ali pogodbo sprejelo ali pa zavrnilo. Zato so se v soboto, nedeljo in ponedeljek vršila po vseh večjih revidiranih javna zborovanja, poročali so o pogodbah in novih popravkih. Tekst nove pogodbe je bil odobren. Zadnje delavsko zborovanje se je vršilo v ponedeljek v dvorani Delavskega doma v Trbovljah. Popoldne pa je bila podpisana v Ljubljani nova kolektivna pogodba, ki so jo podpisali zastopniki strokovnih organizacij, tajnik delavske zbornice, generalni direktor Skubic in njegov namestnik in rudarski glavar.



**KRŠČANSKI DELAVEC, KJE JE TVOJE MESTO?**

**Strokovno v Zvezi združenih delavcev — Politično v Jugoslov. radikalni zajednici.**

Zakaj? Organiziramo se, da si združeni čuvamo svoje postojanke in bojujemo za svoje pravice. Ko se organiziramo se moramo organizirati v taki organizaciji, kjer velja načelo, da človek-delavec ni samo minljiva stvar, temveč bitje vstvarjeno po božji podobi z neumrjočo dušo, da delavec potrebuje poleg telesne tudi duševno hrano. Le tedaj in tam je podano jamstvo, za resno delo, zboljšanje položaja, za človeka delavca, višjega bitja, stoječega nad stvarjo.

So pa tudi organizacije in pokreti, ki si postavljajo načelo ljubezni do bližnjega, ali vse njih delo in prizadevanje temelji izključno samo na materijelni — tvorni osnovi, po kateri je človek končno enak kamnu na cesti ali živini v hlevu.

Tega in take organizacije pa mi katoliški delavci nočemo, in zato je naše mesto samo v katoliški strokovni organizaciji, in to v »Zvezi združenih delavcev«, ki je katoliška, krščanska delavska strokovna organizacija delavstva temelječa na večnih resnicah in božjih zapovedih, Kristusovemu zgledu in nauku. Kjer je to, tam je vest, in kjer vest, tam je delo in prizadevanje, pošteno in pravično. Zato krščanski delavec v »Zvezi združenih delavcev«, ki ima na svojem praporu osvojene papeževe okrožnice o delavskem vprašanju.

Ne sme pa delavec biti ravnodušen napram političnemu življenju v državi, ako noče, da se mu bo življenje krojilo brez njega. Potrebno je, da delavec živi tudi politično življenje.

Strokovna organizacija je za medsebojno pomoč in urejanje delovnega odnosa delavca v okvirju postoječe socialne zakonodaje. Zakonodaja pa odvisi od političnega življenja. Zato mora delavec, ako hoče imeti dobro socialno zakonodajo, biti živ ud političnega sestava v državi.

Najživahnejša in najmočnejša, tako po sestavi kot po programu je Jugoslovanska radikalna zajednica. V njej so si podali roke za složno delo kmetje, obrtniki in delavci na temelju načela, ki je svojstveno tudi katoliškemu delavcu. Stanovska vzajemnost kmeta, obrtnika in delavca, je in mora biti vodilo tudi krščanskemu delavcu.

Poleg tega pa stoji med prvimi v JRZ tudi naš narodni voditelj dr. Anton Korošec najvišji sodelavec in takorekoč namestnik velikega našega dr. Janeza Ev. Kreka, početnika kršč. katoliškega delavskega združevanja med nami. Kakor je naš delavec tudi politično vse od početka stal v vrstah svojega narodnega voditelja, kjer si je izvojeval svoje socialne zakone,

**Svoji k svojim ne sme biti samo prazna beseda! Zato kupujte v Tiskarni sv. Cirila.**

tako si bo tudi sedaj v skupni zajednici priboril pravice, ki mu grede.

Zato slovensko katoliški delavec, Tvoje mesto je: strokovno v Zvezi združenih delavcev in politično pa v Jugoslovanski radikalni zajednici.

K. F.

## Nameščenci za delavce.

Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije je na svoji seji dne 25. avgusta t. l. razmotrivalo o težkem položaju našega delavstva, zlasti tekstilnega, in sklenilo, delavstvu v današnji težki borbi za kruh in pravico po vseh svojih močeh pomagati. S simpatijami spremljamo odločno in resno borbo delavstva za nenasitnim kapitalom, ki je po veliki večini v tujih rokah, ter naročamo vsemu našemu članstvu, da stavi delavstvo na razpologo vse svoje moralne in materijalne sile.

Istočasno pa najostreje obsojamo postopanje Delavske zbornice, ki v teh za delavstvo težkih časih preganja katoliško delavstvo, organizirano v Zvezi združenih delavcev, s tem, da je noče registrirati in ji s tem dati večjo možnost za uspešno borbo v prid delavstva. Danes bi morala Delavska zbornica prav posebno gledati na to, da bi pod svoje okrilje zbrala vse resne delavske organizacije in organizirala boj zoper kapitalizem. S tem, da je Delavska zbornica udarila po Zvezi združenih delavcev, je skupno fronto zoper kapitalizem samo oslabilo. Mi nameščenci odločno protestiramo proti takemu postopanju Delavske zbornice!

## Vestnik Zveze združenih delavcev.

Soteska pri Novem mestu. Tukajšnji delavci, zaposleni pri Auerspergovih žagah, smo dobili odpoved, ker je sedanji najemnik izvršil svoj program. Za pospešitev nadaljnjega obratovanja smo se z deputacijo obrnili na g. ministra dr. Kulovca, ki nam je obljubil svojo pomoč. Obrnili smo se tudi na Zvezni odbor v Ljubljano, kateri posreduje pri bankski upravi neposredno in je pričakovati, da bo nekaj izvrtil, da nam ne bo treba biti predolgo brez zaslužka. Bog!

Dolenja vas pri Ribnici. Prebivalstvo naših krajev je odvisno izključno od lesne industrije in se nahaja sedaj, ko vse žage v Jelendolu in Glazuti stojijo, v veliki bedi. Gospodu grafu Auerspergu baje ne gre nekaj v račun, pa hoče z mirovanjem obratov, nagajati oblastem. Ali g. grof misli, da delavci res ne vemo, kdo je kriv našega popolnega brezdelja in stradanja? Banska uprava, na katero smo se obrnili po svoji Zvezi, se trudi, najti kak rešilni izhod pa je težko, ko ima na eni strani zvezane roke vsled varovanja kmečkega imetja, na drugi ji pa nasprotuje zasebna brezkompromisna koristljubnost. Zanimivo je pri tem to, da marksisti poizkušajo to vodo na svoj mlin napeljati. Z vsemogočimi vabami nas vabijo; toda mi na tem mestu povemo vsem demagogom, da smo prestali že hujše čase in se ne bomo dali speljati na led sedaj, ko imamo na merodajnih mestih ljudi, katerim je delavski blagor resna stvar ne pa fraza kot je bila njihovim prednikom. Mi bomo v svojem potrpljenju vztrajali, ker vemo, da bomo le s složno zavednostjo prišli do svojih pravic, nikoli pa ne z družanjem s prevratnimi elementi. Bog živi!

Ribnica na Dolenjskem. Pri nas se pričena z gradnjo vojašnic. Veselili smo se, kako bomo vsi domačini lepo zaposleni služili vsakdanji kruhek, pa ti pride spak — ne bodi ga treba — v JNS-arski obleki in sprejema delavce po svoji barvi. Toda mi ne bomo tako neumni in šli v svoje zapelke grimo prest, temveč bomo nekje vprašali, če to gre, da pri takih javnih delih odloča interes privatnika. Prepričani smo, da nam bodo gospodje na vodilnih mestih hvaležni za ta izsledek in bodo za nadalje preskrbeli za pravično podeljevanje služb. Bog živi!

## Delavski razgledi.

Mariborsko tekstilno delavstvo za svoje pravice. Ker podjetniki neprestano zavlačujejo konkretna pogajanja, ki so jih v ponedeljek odložili na soboto, ko so že prej obravnavali prve 3 točke pogodbe, je mariborsko delavstvo v tork popoldne solidarno stopilo v stavko v vseh podjetjih razen v tovarni Hutter in drug, ker plačuje mezde že itak višje, kakor jih pogodba predvideva in ker je to podjetje prvo pripravljeno podpisati pogodbo. Delavci so zasedli tovarne in so popolnoma mirni. Tovarnar g. Rosner pa je stavko preprečil na ta način, da je odposlal delavce na dvodneven dopust in obljubil, da je pripravljen podpisati pogodbo in nuditi iste pogoje, kakor jih ima delavstvo tovarne Hutter. Vseh delavcev v Mariboru stavka nad 4300.

Mizarski pomočniki v št. Vidu nad Ljubljano so predložili svojim mojstrom kolektivno pogodbo. Po daljšem presledku so se 25. in 26. avg. vršila pogajanja, ki so vodila do uspeha. Po medsebojnem sporazumu je prišlo do pogodbe, ki velja obojestransko za dobo 6 mesecev.

V tovarni Westen v Celju je prišlo pretekli teden do spora med podjetjem in delavstvom. Neki inozemski mojster je oklofotal neko delavko, za kar so ga delavke vrgle iz tovarne. Podjetje je na to odpuščilo vse delavstvo in mu plačalo 14 dnevni odpovedni rok. Naslednjega dne so se vršila pogajanja, ki jim je predsedoval celjski župan g. Mihelčič. Delavci so zahtevali, da so sprejeti nazaj vsi in da se z delom takoj prične.

Stavkovno gibanje iz Kranja se je razširilo v Tržič, kjer je delavstvo popolnoma solidarno s kranjskimi tovariši.

Na vprašanje Inšpekcije dela za mesto Belgrad in Pančevo morajo biti pragmatično nastavljeni uslužbenci in uradniki mestnih občin člani strokovnih organizacij, je min. za socialno politiko g. Cvetkovič izjavil, da ne morejo, ker je njih služba javnopravnega značaja.

Delavci, ki grade cesto na Pohorje so stopili v mezdnjo gibanje. Zahtevajo povišanje mezde od 2.75 na 3 Din na uro. Vrše se pogajanja.

V Zagrebu je pretekli mesec zastavkalo 6000 stavbnih delavcev, ki zahtevajo minimalno plačo 4 Din. Stavko so vodile svobodne strokovne organizacije; rmena delavska zveza se je izrekla proti štrajku.

V Čaku je stavkalo 500 stavbnih delavcev in so dosegli zvišanje svojih plač; kvalificirani delavci za 10, nekvalificirani za 7 Din.

V Franciji se je začelo novo stavkovno gibanje tekstilnih delavcev in rudarjev. Vzrok: delodajalci niso izpolnjevali pogodb.

## Še to in ono.

V listih beremo, da je neka občina na Hrvaškem obljubila dati tistemu, ki bi hotel v njej postaviti tovarno in tako zaposliti domače delavce, brezplačno zemljišče ob železnici, 5080 moč in 1000 voz in še oprostitev davka za 10 let.

Francoski, angleški, nemški in češki socialdemokratski zdravniki so se odločili, nuditi španski vladi zdravniško pomoč.

Glasilno nemškega generalnega štaba imenuje predsednika francoskih strokovnih organizacij Jonhauza »največjega vojnega hujskača«, ker dela z vsemi silami na to, da se francoska vlada odločno postavi na stran španske vlade.

Strokovne organizacije v Franciji štejejo 5 milijonov članov.

General Franco trdi, da pade dnevno vsaj 1000 spancev, v boju ali za frontami. Državljanstva vojna je že dosedaj zahtevala 50.000 mrtvih.

O prodiranju nemškega kapitala na Balkanu, posebno v Jugoslavijo, smo že pisali. Danes poročamo najnovje po »Sloveniji«. »Skupina nemških podjetij se pogaja za ustanovitev tovarne avtomobilov v Jugoslaviji, ki bi bila urejena tudi za izdelovanje oklopnih avtomobilov. Zahtevajo, da bi država odkupovala neko dobo vsako leto za 10 milij. Din njenih izdelkov. Druga skupina nemških industrijcev se pogaja za

**Vse za vse šole bomo kupovali v knjigarnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru in v Ptuj!**

ustanovitev tovarne barv. Pečajo se tudi z mislijo, da bi razširili telefonske centrale v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Dela bi veljala 8—10 milij. Din. Tudi za ta dela se potegujejo Nemci in ponujajo kredit 35 milij. Din še za druge telefonske naprave. Današnji dan, ko je pri nas industrija na tleh in domače delavstvo v veliki meri brez kruha, bi bilo prav, da bi domač denar ostal doma, ker ga ni preveč.

Otok Sahalin si delita Japonska in Rusija. Otok ima, zlasti v ruskem predelu, ogromno nafte, ki jo Japonska nujno potrebuje za svoje brodogradnje in industrijo. Imela je zato razne koncesije za izrabljanje ruskih vrelcev nafte. Ko so sedaj koncesije potekle, jih Rusija ni hotela na novo izdati in je s tem seveda Japonsko hudo udarila.

Kaj govore številke. Sedemletna vojna je zahtevala 554.000 žrtev, francoske revolucijske prekucije 1.400.000 mož, napoleonske vojne 1.700.000 mož, krimska vojna 785.000 žrtev, ameriška osvobodilna vojna 700.000 mož, rusko-japonska vojna 624.000 žrtev, balkanske vojne 108.000 žrtev, svetovna vojna v letih 1914—1918 pa 23 milijonov mož.

## Poljedelski delavci in poljedelska zbornica.

Novo poljedelske zbornice naj bi bile tudi pri nas skupne zbornice kmetov ter kmečkih delavcev. Dobili smo že drugi tekst uredbe o zbornicah. Po zaslišanju raznih mnenj se sme reči, da sedanje besedilo osnutka uredbe ne zadovoljuje v polni meri kmečkih posestnikov. Še v večji meri velja to za delavstvo ter za nameščencev.

Poljedelski uslužbenci imajo pred vsem tri želje, od katerih izpolnitve pričakujejo za se od novih zbornic dobrodejnega delovanja.

Prvič je važno za delavstvo, kdo se šteje po uredbi med uslužbenca in kolikšen je krog pripadnikov zbornic iz vrst uslužbencev. Sedanje besedilo uredbe omejuje na najmanjšo mero obseg delavstva. Po sedanjem načrtu naj bi se smatrali za uslužbenca le tiste osebe, ki so zaposlene pri kmetijskem najemnem delu in bivajo v občini že tri leta. V odstavkih, v katerih našteva uredba ostale pripadnike poljedelskih zbornic, posestnike, pa je obseg delavstva zopet omejen. Po smislu sedanje uredbe bi bil kmečki delavec le, kdor nima svoje zemlje in ne plačuje zemljarine. Kdor pa plačuje zemljarino, ne bi bil pred zbornico delavec. Vsi kajzarji in batarji, ki imajo kočček svoje zemlje in ki tvorijo večino našega kmečkega delavstva, bi bili gledani s stališča zbornic kot posestniki. Kaj takega delavstvo ne more sprejeti in nikdar ne bo sprejelo. Če bomo na ta način določevali število kmečkega delavstva, ga res ne bo veliko! Zato delavstvo zahteva, naj veljajo za nove zbornice kot delavci vse tiste osebe, ki se dejansko prijavljajo z delom svojih rok v pretežni večini. Od te svoje zahteve delavstvo ne more odstopiti.

Kmečki delavci so prepričani, da tvorijo večjo številčno moč kot kmečki posestniki. Nedelavski krogi sklepajo iz tega, da bi se moglo zgoditi, da bi dobili večino zbornične skupščine v roke delavci. Ti vsi naj bodo pomirjeni. Saj so javnosti znane dejanske razmere, ki so takšne, da se kaj takega ne more zgoditi, dokler je

## Vse za vse šole v Tiskarni sv. Cirila

v Mariboru: Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 6, Trg Kralja Petra 6  
v Ptuj: Slovenski trg 7.

**Na obroke lahko dobijo šolske potrebščine:**

1. Člani Nabavljalne zadruge državnih nameščencev (Rotovski trg, kjer naj zahtevajo nakaznico za Cirilovo).
2. Člani železničarske Nabavljalne zadruge (Frankopanova ulica in Aleksandrova cesta, kjer naj zahtevajo nakaznico za Cirilovo).
3. Nastavljeni in delavci v podjetjih, če ista prevzamejo zaračunavanje obrokov.

Vse pa, ki kupujejo v naših prodajalnah, zagotavljamo, da bodo z blagom in nizkimi cenami zadovoljni.

Priporoča se

**TISKARNA SV. CIRILA.**

kmečko delavstvo tako malo zavedno in brez organizacijske sile, kot je to še danes. Poleg tega pa kaže tudi besedilo uredbe, da je vsak strah pred nadvlado delavskega elementa izključen, ker je tak delavski vpliv nemogoč.

Sicer pa moramo reči, da delavstvu ni za vlado v kmečkih zbornicah in za terORIZIRANJE drugega sloja. Delavstvo pričakuje in zahteva od novih zbornic za se, kar njemu pripada, hoče za se samo pravico, zadovoljuje se z enakopravnostjo. Zato zahteva pariteto, enakost z zemljiškimi posestniki. Ta zahteva je upravičena. Če so posestniki in uslužbenci res eno, potem morajo biti eno vedno in povsod in ne samo včasih. Če priznamo, da obstoja kmečki stan, moramo tudi priznati, da v tem stanju ne sme en sloj zahtevati za se vseh pravic, temveč se mora zadovoljiti s soodločevanjem. To pa je ravno pariteta. Če pa kmečki posestniki ne priznajo delavstvu v zbornicah enake moči, se to pravi, da hočejo zbornice le za se, da hočejo v zbornicah odločati sami in ne v častnem sporazumu z delavci, da hočejo sami odločati tudi o socialno-političnih zadevah, ki se tičejo izključno delavstva.

Če določa uredba, v kateri smeri naj vrši zbornica zaščito kmeta, moramo pričakovati, da bo povedala, v kateri smeri se naj nudi zaščita delavstvu. Tudi ta zaščita je nekaterim odvisna zahteva. Pa vendar ni tako. Dandanes je že tako, da dobi vsak le toliko, kolikor mu je pisano. Tudi delavcem prizna vsakdo le toliko, kolikor je dolžan priznati po krajevnih običajih ali po zakonodaji. Kako naj torej nove zbornice delajo za delavstvo, če pa uredba ne določa, kakšen in kolikšen je njihov delokrog v tem oziru? To je tretja bistvena pomanjkljivost zadnjega osnutka uredbe.

Strokovna zveza poljedelskega delavstva v Ljubljani je stavila vsem merodajnim činiteljem izpreminjevalne predloge v gornjih točkah.

Radniški strokovni savez, — hrvatska krščanska strokovna organizacija — je osvojila predloge naše zveze in se zavzela za njih uresničenje v Belgradu. Jugoslovanski krščanski strokovničarji so torej enotni v zahtevi, naj se kmečke zbornice tako organizirajo, da bodo tudi delavstvu

res koristne. S tem enotnim mnenjem pa morajo računati vsi, ki bodo o stvari odločali končnojavno!

## Človek in njegova veličina.

Kako rad se človek postavlja s svojo lepoto, s svojo močjo, s športnimi uspehi itd. In vendar je zanimivo, kako malo on sam pozna svojo zaslužjenost naravi in njenim silam. Popotnik, ki napravi 5 ur hoda, prekorači 25 km ali 25.000 metrov. V tem kratkem času petih ur, ko korači s 75 cm dolgo razdaljo, prestavi svoje noge 33.000krat, ali vsako nogo posebej prestavi naprej najmanj 16.500krat. Pomislimo, kaj pomeni to število in energija, ki jo pri tem uporabi.

Vsedimo se udobno na stol ter poskusimo z nogami enakomerno kot pri hoji nihati. Pri dvestotnem zamahu, če ne že prej, bomo imeli dovolj. Po petminutnem korakanju v zraku se bodo noge oglašale. A pri 16.500 korakih pešhoje naravnost naprej ali tudi malo vkreber, bomo končno rekli: »Sijajen izlet!«

Tudi na Mount Everest bi radi pogledali. No, nekaj nad 6000 m ali 6 km. Kar položimo teh 6 km v ravnino in jih prehodimo v eni dobri uri. Z malim sprehtom zjutraj, četrt ure daleč na delo, v pisarno ali na vrt, bi prišli, ako bi plezali po navpični lestvi navzgor, v prav lepo višino 1000 m. Če pa bi šli kar 3 km, to je dobre pol ure, do pisarne, in postavili to razdaljo navpično navzgor, bi se znašli na vrhu 3000 m visoke gore, kar bi bilo vsekakor nevarno, da bi se prav temeljito prehladili v svoji poletni srjaci. Važno je tedaj tako pri posamezniku, kakor tudi pri človeštvu, ali hodi normalno ravno pot, ali pa kolovratni nastop naprej, enkrat navzgor, drugič navzdol, in se zlasti pri političnih ženjih vedno pokaže, da so pozabili na naravne zakone in svojo majhenost.



Vsled sportnega dela. Preteklo nedeljo je obhajalo 40 letnico obstoja Krekovo Prosvetno dru-

štvo na Jesenicah na Gorenjskem. To društvo je bilo že pred vojno in v povojnih letih vzgledno delavno tudi na sportnem polju. V njegovem okviru se je ustvaril prvi slovenski telovadni krožek, iz katerega je zrasel Orel. Jeseniški Orli so potem ves čas prednjačili kot telovadci in sportniki v vrstah slovenskega Orlovstva. Ko je bil leta 1928 Orel ukinjen, se je v okviru omenjenega društva ustanovil sportni klub »Gorenjec«. V kratki dobi si je pridobil sloves, ki mu gre po vsej pravici. Ta sportni klub nam je dal naše najznamenitejše smučarje — državne reprezentante. Tekmovalci Znidar, Praček, Heim so izšli iz njegovih vrst ter so še danes njegovi zvesti člani. Klub šteje danes 120 sportnikov, ki gojijo vse vrste sporta ter je najmočnejša sportna organizacija na Gorenjskem. Jeseniška delavska mladina tvori kader sportnikov, se v klubu vzgaja ter dobiva potrebno telesno in srčno-kulturno podlago za življenje. Takih sportnih klubov potrebujemo, da nam bodo preobrazili našo mladino ter napravili iz nje vzorne sportnike, ki bodo postali potem vzorni možje.

Sportni dan SSK Maratona. Mariborski Maraton, ki spada gotovo med najagilnejše klube v državi, si je uredil na svojem tesnem igrišču tekašče. Preteklo nedeljo je to novo sportno pravico na zelo primeren način otvoril. Priredil je klubski nastop in lahki in teški atletiki ter tako pokazal številnim svojim prijateljem, ki so prihili na prireditev, kako se v klubu goji sportno življenje. Nastopi so bili zelo posrečeni ter so podali viden dokaz neumornega sportnega dela, katerega vrši Maraton že šesto leto. V tem času je vzgojil mogočen kader vzornih sportnikov, ki so se uveljavljali tudi kot naši državni reprezentanti, spravil je mariborsko lahko in težko atletiko in plavalni sport na zavidljivo višino ter deloval iniciativno tudi v drugih sportnih panogah. Maraton je postal zlasti popularen med delavskimi sportniki, ker v njegovih vrstah ni stanovske razlike.

Nogomet. V nedeljo se je vršila medmestna tekma Ljubljana—Sofija v Ljubljani. Bolgarska reprezentanca je doživela v Ljubljani poraz ter je bila premagana z rezultatom 3:2. — V Celju so igrali Atletiki proti Hermesu neodločeno 2:2, v Banjaluki zagrebški Gradnjani in domači Krajišnik 2:2. V Splitu se je vršila revanšna tekma za jugoslovanski cup med Jugoslavijo iz Belgrada ter domačim Hajdukom, ki je zmagal 3:1, pa je vseeno izločen iz nadaljnega tekmovanja, ker je izgubil prvo tekmo 3:0. SK Slavija v Osijeku se je z zmago nad NAKom iz Novega Sada kvalificirala za vstop v ligo. — V Ljubljani se je vršil občini zbor LNP, na katerem bi se moral določiti nov sistem podveznega tekmovanja. Ni pa prišlo do končnega sklepa ter bo o tem odločil novi odbor. V vodstvu podzveze ni bilo nobene izpremembe ter so bili izvoljeni v odbor po večini dosedanj ljudje. Zanimiva je statistika podzveze. Slovenija šteje 55 nogometnih klubov ter 2367 verificiranih igralcev. Klubi so v pretekli sezoni odigrali 818 tekem.

Gostovanja olimpijcev. Najboljši lahkoatleti (Amerikanci) in plavalci (Amerikanci in Japonci) letošnje olimpijade gostujejo sedaj po Evropi ter nastopajo v večjih sportnih središčih proti neprezentancam raznih držav. Ameriški lahkoatleti nastopajo v Nemčiji, Franciji in nordijskih državah, japonski plavalci pa so nastopili na Madžarskem in v Nemčiji. Te tekme so prinesle zopet nova presenečenja. Amerikanci so izboljšali nekatere olimpijske in celo svetovne rekorde.

Prireditev SK Planine v Ljubljani. Najmlajši sportni klub v Ljubljani — SK Planina se klub svojih mladosti v našem sportnem življenju krepko uveljavlja. Klub si je slično kot mariborski Maraton nadel nalogo: gojiti vse sportne panoge, obenem pa vzgajati prave sportnike. Danes, ko izginja med mladino vsak idealizem, ko mladina nima več volje do skupnega dela, do tovarištva, ko prevladuje egoizem vsepovsod, je v resnici zelo težko vzgajati mladino v pravem sportnem duhu. Zdrav duh v zdravem telu, rek, ki je imel že pri starih Grkih polno veljavo, hoče mladi sportni klub Planina uveljaviti pri svojem članstvu. Četudi morda na škodo hvalitete in kvantitete, toda prav in najvažnejša naloga kluba je bila od vsega početka: prava sportna vzgoja na zdravi narodni podlagi. V dnevi 6. do 8. septembra stopi klub prvič na plan s svojimi atleti in atletinjami. Nastopi se vrše v lahki atletiki, odbojki in namiznem tenisu ter v gimnastičnih vajah. Prireditev se vrši na Stadionu.

Iver-Kolenc:

## Denar.

Sodobni roman.

35

— Draga moja, — se je nasmehnil Muzard — storite, kar hočete. Jaz se ne bom mešal v vašo igro, ker za stave nisem navdušen.

Šla sta k blagajni, kjer so se sklepale stave. Spotoma sta srečala Nassalove. Znanci so se veselo pozdravili in se začeli razgovarjati. Ko je Odeta povedala, na katerega konja bo stavila, je Nassalova gospa vzkliknila:

— Nikar, draga moja! Konj je utrujen od večrajšnje tekme in ne bo prispel do cilja. Brat nekega jahača je rekel mojemu možu, da bo zmagal Financier.

Odeta je začela oklevati. Gospod Nassal ji je prigovarjal:

— Gospa, ako hočete narediti dobro kupčijo, stavite vsaj dvajset frankov na Financiera. Ne bo vam žal.

Odeta se je obrnila k Muzardu.

— Kaj rečete k temu? — je vprašala. — Ali naj stavim dvajset frankov na Financiera?

— A vaš Balaan-Boy? — je vprašal Muzard z nasmeškom.

Odeta je v zadregi skomiznila z rameni.

— Pravijo, da je utrujen in ne bo prišel do cilja. Financier je baje najboljši.

— Storite, kakor vam je drago! — je zagodel blagajnik.

Odeta je sklenila stavo in nato hitela na dirkališče. Muzard ji je molče sledil. Našla sta precej dobro mesto. Odeta je prebledela. Oči je upirala v

skupino jahačev. Bilo jih je dvajset. Konji so ponosno stopicali, kakor da bi čutili, da so predmet zanimanja. Med njimi je bil Financier, krasna, črna žival. Njegov jezdec je imel zeleno-oranžno obleko. Odeta je ko hipnotizirana strmela v ti dve barvi.

Dirka se je začela. Gledalcev se je polstila nervoznost. Napeto so zrla za jezdec in vzklikali dirkačem, ki so nanje stavili. Največkrat sta se ponavljali besedi: Financier in Balaan-Boy. Financier pa se je nenadoma spotaknil in njegov jezdec je v velikem loku priletel na zemljo. Odeta je bolesto kriknila. Njen krik ni našel odmeva. Dirka se je vršila dalje.

— Uboga Odeta! — je vzdihnil Muzard.

Zmagal je Balaan-Boy. Oni, ki so dobili stavo, so veselo vzklikali in hiteli k blagajni po denar.

Odeta je dušila svojo bol, a vzlic vsemu prizadevanju so ji privrele solze iz oči.

Muzardu je bilo bolj hudo, kakor če bi bil on na njenem mestu. Tolažil jo je.

— Gospa, proč z žalostjo — ji je rekel z narejeno ravnodušnostjo. — Imava še trideset frankov. S temi bova gotovo dobila.

Odeta ga je hvaležno pogledala.

Šla sta k blagajni. Gospa se sedaj ni ozirala na nobeno prigovarjanje in je izbrala konja Jasmina, ki ji je že enkrat prinesel srečo.

Množica je hitela na prostore. Dirka se je začela. Odeta je napeto strmela za Jasminom. Muzarda dirka ni zanimala. Mislil je na Gérarda, ki je doma delal. Kaj bo z njegovim ubogo družino, če jo poženejo iz hiše. Koliko bo moral prestati ubogi prijatelj!

— Muzard, — je hipoma vzkliknil Odeta. — Jasmin je zmagal.

Obraz ji je žarel, čeravno je dobila samo osemnajst frankov.

— To je začetek sreče! — je čebjala razigrano. — Sedaj bom stavila na Baltazarja. Prepričana sem, da bo prvi.

Stava je bila sklenjena. Odeta je nestrpno pričakovala začetek dirke. Gluha in slepa je postala za vso okolico. Njene oči so strmele v Baltazarja in njegovega jezdeca, ki je imel na sebi črno-rdečo obleko. Drhtela je od razburjenosti. Muzard jo je z žalostjo v srcu opazoval. Zdela se mu je, da vidi pred seboj vso bedo Gérardove družine.

V zraku je odjeknil strel. Jezdec so zakričali in v naslednjem trenutku so tla zabobnela. Konji so rezali zrak ko izstreljene puščice. Odeta je stopila na prste, da bi lažje spremljala Baltazarja, ki je bil nekaj časa prvi, potem pa je hipoma zaostal. Ob koncu dirke je bil deset metrov za zmagovalcem.

Muzard in Odeta nista spregovorila in se nista pogledala. Muzard si je utiral pot proti izhodu. Odeta so zapustile moči in jo je moral podpirati.

Ko sta prišla na cesto, se je Odeta za hip zbrala. Pogledala je Muzarda in dejala:

— Preostane mi samo ena pomoč: Leherpeux. On je fin človek in poln denarja. Prepričana sem, da mi bo pomagal.

— Leherpeux? — je začudeno vprašal Muzard in je nagubal čelo.

Umolknil je. Rad bi obvaroval prijateljevo ženo tega koraka, a zdela se mu je, da nima pravice, ker ji sam ne more nuditi pomoči.

— Z Bogom, moj dragi Muzard! — se je poslovila Odeta. — In hvala lepa!

Skočila je v tramvaj, ki je privozil v tem hipu. Muzard je iztegnil roko, da bi jo zadržal. A bilo je prepozno. Tramvaj je odropotal.

(Dalje sledi.)